

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ
Кафедра обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною
безпекою**

МАТЕРІАЛИ

**IV Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції
«ОБЛІК, АУДИТ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА ЗВІТНІСТЬ
У СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ»**

14-15 травня 2020 року

м. Дніпро

Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств: тези доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції 14-15 травня 2020 р. – Дніпро : ННІЕ, 2020. – 234 с.

Збірник містить матеріали за такими тематичними напрямками: «Бухгалтерський облік як інформаційне джерело контролю, аналізу та управління». «Сучасний стан та перспективи розвитку системи оподаткування підприємств». «Перспективи розвитку аудиторської діяльності в Україні». «Проблеми викладання обліково-аналітичних, фінансових та контрольних дисциплін у вищій школі». «Інноваційні технології підготовки та перепідготовки фахівців з обліку, аудиту й оподаткування». «Управління фінансово-економічною безпекою підприємств».

Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори. Редакція не завжди поділяє думку та погляди автора. Відповідно до Закону України «Про авторське право і суміжні права», при використанні наукових ідей та матеріалів цього збірника, посилання на авторів і видання є обов'язковим.

Оригінал-макет підготовлений у кафедрою обліку, оподаткування та фінансово-економічною безпекою в навчально-науковому інституті економіки Дніпровського державного аграрно-економічного університету.

Комп'ютерне верстання: Губарик О. М.

Організатор конференції:

Кафедра обліку, оподаткування та фінансово-економічною безпекою Навчально-наукового інституту економіки Дніпровського державного аграрно-економічного університету

Зареєстровано в УкрІНТЕІ. Посвідчення № 586 від 01 листопада 2019 року.

© Навчально-науковий інститут економіки
Дніпровського державного аграрно-
економічного університету, 2020

ОБЛІКОВІ СИСТЕМИ ТА ЇХ ІНФОРМАЦІЙНА РОЛЬ У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

*Т. С. Павловська,
ЗВО «Бакалавр» за ОПП Облік і оподаткування
Науковий керівник – Н. А. Канцедал, к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку
та економічного контролю,
Полтавська державна аграрна академія*

В умовах глобалізації економіки питання соціальної відповідальності підприємств набувають все більшої актуальності, а їх вирішення потрібно розглядати у тісному взаємозв'язку відповідних інституцій. Глобалізаційні процеси та інноваційні технології формують нову реальність бухгалтерського обліку, яка безперервно отримує нові «виклики і завдання цифрової епохи, що вимагають перманентного удосконалення компетентностей сучасного бухгалтера» [2, с. 28]

Однією зі слабких сторін сучасної економіки вважається її інституційна несистемність, зокрема щодо вирішення проблем соціальної відповідальності економічних суб'єктів. Але розвиток світу у напрямку економічної та політичної глобалізації спонукає до вирішення цієї проблеми. Масштаби підприємства не обов'язково обмежуються однією країною, внаслідок чого посилюється вплив питання соціальної відповідальності підприємств.

Соціальна відповідальність – це явище, яке забезпечує дотримання соціальних норм членами суспільства. Вищезгадані норми були сформовані у процесі життєдіяльності, з метою забезпечення порядку у тих сферах міжособистісних відносин, що не підпорядковуються законодавству. Їх важливість підтверджується застосування заходів впливу до порушників (наприклад, особа, чия поведінка не відповідає соціальним нормам, може отримати громадський осуд).

В підприємстві соціальна відповідальність являє собою відповідальність тих, хто приймає управлінські рішення перед тими, на кого вони можуть вплинути [4, с. 130]. Її можна розглядати з двох позицій: зовнішнього та внутрішнього середовища організації. По-перше, передбачається відповідальне ставлення щодо виробленої продукції чи наданих послуг. Дотримання соціальних норм підприємством контролюється його споживачами, партнерами, конкурентами, державою. По-друге, соціальна відповідальність діє і всередині підприємства, забезпечуючи порядок у відносинах між працівниками, відділами тощо.

В минулому питання соціальної відповідальності майже не торкалося підприємств. Так, на початку розвитку нафтопереробного бізнесу питання безвідходного виробництва чи безпечної утилізації відходів не піднімалося. Перші компанії з переробки нафти не мали ні технологій, ні стимулів для цього.

Це не було врегульовано законодавчо і нормою для них був злив відходів у непризначених для цього місцях, таких як річки, наприклад. Що звісно шкодило екології і негативно відображувалося на місцевих жителях. Крім того, прикладом соціальної безвідповідальності може слугувати відсутність належних умов праці на заводах в минулому. Причин для цього було багато, але серед основних можна виділити: малу кількість самих заводів та урбанізацію. Тобто знайти заміну робітнику не було проблемою для заводу, у той же час працівник міг не знайти нового місця роботи. А отже, праця конкретного робітника мала низьку цінність.

Збільшення кількості підприємств, вихід технологій на нові рівні став причиною посилення конкуренції між ними. І, крім економічної сторони конкуренції, постала також соціальна. Отже, загальносвітовий розвиток виробництва зробив актуальними і для бізнесу такі глобальні проблеми, як обмеженість та вичерпність ресурсів, забрудненість довкілля, зростання майнової нерівності, злиднів тощо.

І тепер для соціально відповідальної діяльності сучасного підприємства одночасно будуть характерними: спрямованість на отримання економічних вигод (матеріальних та нематеріальних), забезпечення збереження та покращення навколишнього середовища і врахування інтересів всіх груп зацікавлених осіб [1, с. 35]. Такий підхід обумовлює зростання ролі соціального капіталу.

Поняття соціального капіталу являє собою обмежено реальний або потенційний ресурс мережевої соціальної взаємодії, що здатен перетворюватися, переходити в інші види капіталу. Так, наприклад, соціальний капітал у формі довіри контрагентів може зменшити ступінь невизначеності і ризику в діяльності, чим забезпечить оптимізацію витрат, підвищить якість продукції [4, с. 146-147]. Із зростанням значимості соціального капіталу виникає необхідність його відображення в облікових системах.

Під обліковою системою підприємства розуміють сукупність елементів, інформації стосовно його господарської діяльності. Вона є частиною загальної системи управління підприємством. Оскільки саме на зібраній та відповідно обробленій фінансовій інформації базується контроль за діяльністю організації, приймаються управлінські рішення. Але облік інформації, що стосується соціальної діяльності породжує ряд проблем, оскільки далеко не всю «соціальну» інформацію можна виразити через фінансові показники.

Бухгалтерський облік та звітність можуть відображати соціально важливі процеси. Доходи від соціально корисної діяльності часто не мають прямого фінансового вираження, постаючи у формі підвищення репутації підприємства, наприклад. А от витрати можна виділити досить чітко. До них відносяться витрати на підвищення кваліфікації персоналу, забезпечення відповідних умов праці, контроль якості виробленої продукції (наданих послуг), заходи щодо захисту навколишнього середовища, соціальні програми, благодійність тощо.

Для України дане питання постало не лише в процесі природного розвитку, але і з популяризацією євроінтеграційного напрямку. Так, саме на основі регламентованих Європейським Союзом нефінансових звітів базується «Звіт про управління», що складається підприємствами відповідно до ст. 14 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» [5]. Однак, в Україні дана форма звіту є не обов'язковою для малих підприємств та мікропідприємств, у результаті чого більшість підприємств ігнорують розкриття нефінансової інформації у звітності.

В організації сучасних облікових систем необхідно керуватися принципом функціональності, тобто виконання обліком своїх функцій, орієнтованих на «визначення показників, що характеризують відображувані економічні процеси, тобто параметрів реальних соціально-трудових, економіко-правових та еколого-економічних відносин» [3, с. 70].

Роль соціальної складової в підприємстві все більше актуалізується, а отже, методологічні підходи до побудови сучасних облікових систем повинні враховувати такі важливі соціальні фактори як обмеженість ресурсів, потреба фізичної економії, дотримання політики суспільних пріоритетів.

Рациональна побудова облікових систем у вказаному напрямку сприятиме ідентифікації чистого суспільного внеску підприємства, що обліковується як суспільні витрати, що у подальшому дозволить визначати суспільну корисність діяльності кожного окремого господарюючого суб'єкта.

Література

1. Будько О. В. Облік соціально відповідальної діяльності як інформаційна основа управління сталим розвитком підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. №20. С. 33–38. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/20_2016/9.pdf (дата звернення: 24.04.2020)
2. Канцедал Н. А. Бухгалтерський облік цифрової епохи: розширення термінологічних кордонів. *Облік і фінанси*. 2019. № 1(83). С. 28.-34. URL: [https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1\(83\)-28-34](https://doi.org/10.33146/2307-9878-2019-1(83)-28-34) (дата звернення: 24.04.2020).
3. Канцедал Н. А. Наукова інтерпретація методології бухгалтерського обліку у працях Г. Г. Кірейцева. *Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: збірник матеріалів ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (26 лютого 2015 р.; м. Київ) / Відпов. за вип. Б. В. Мельничук*. К.: ННЦ «ІАЕ», 2015. С. 69-72. URL: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/handle/123456789/326> (дата звернення: 24.04.2020).
4. Корпоративна соціально-екологічна відповідальність та партнерство стейкхолдерів задля сталого розвитку: монографія / за заг. ред. І. О. Макаренко. Суми: СумДУ, 2020. 260 с.
5. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 02.04.2020. № 996-XIV/ Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення: 24.04.2020).